

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Иван Йорданов Петров, Икономически университет Варна, катедра „Индустиален бизнес“,

област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“,
професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност 05.02.18 Икономика и управление (индустрия)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“,

професионално направление 3.8. Икономика

докторска програма *Икономика и управление (индустрия)*

Автор: Катерина Йорданова Козлуджова

Тема: *Пазарна реализация на иновациите в софтуерната индустрия*

Научен ръководител: *доц. д-р Драгомир Любомиров Генов Пловдивски университет*

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-1173 от 19.03.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Пазарна реализация на иновациите в софтуерната индустрия“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Автор на дисертационния труд е Катерина Йорданова Козлуджова – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Управление и количествени методи в икономиката“ с научен ръководител доц. д-р Драгомир Любомиров Генов от Пловдивски университет.

Представеният от Катерина Йорданова Козлуджова комплект материали на електронен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- копие от диплома за висше образование (ОКС „магистър“) с приложение;
- Дисертационен труд;
- Автореферат;
- Декларация за оригиналност и достоверност;
- Списък на публикациите;
- Копия на публикациите по темата на дисертационния труд;

- Протоколи за издържани изпити от индивидуалния учебен план на докторанта по дисциплини: „Икономика“; „Методология на научното изследване“; „Стратегическо управление на фирмата“ и „Приложение на СПСС в научните изследвания“;

- Протокол от заседание на катедрата с предварително обсъждане на дисертационния труд;

- Протокол от заседание на катедрата с взето решение за откриване на процедура за защита на докторска дисертация;

Докторантът е приложил 2 публикации по темата.

От приложената автобиография, копия от документи за завършено образование, копия от протоколи за успешно положени изпити от образователната програма за степен „доктор“, приложените протоколи за обсъждане на докторантския труд и всички останали документи, става ясно, че са налице всички условия за стартиране на процедура за защита на докторска дисертация.

От автобиографията става ясно, че е налице много удачен избор на тема, който да отговаря на натрупания професионален, образователен и научен опит на докторантката.

2. Актуалност на тематиката

Избраната тема е изключително актуална и оригинална, може да се счита за много добро попадение. Тя съчетава креативното (чрез иновации и софтуер), прагматичното (изкуството да се продава с помощта на маркетинга) и индустрията (софтуерната и всички бенефициенти). Софтуерната индустрия в България дава шансове на страната да съчетае добре подготвените кадри от училища и университети с обслужване на високо-технологичните компании, като самата тя е в тяхната група. Показателно за значението на софтуерната индустрия е присъствието на подобни компании в световни и национални индекси като NASDAQ , S&P 500, DAX и водещата им роля като двигатели на прогреса. Същевременно, за да бъде успешна, към софтуерната индустрия трябва да се приложи бизнес подход, за да направи нейните продукти значително по-добре продаваеми.

3. Познаване на проблема

Цялата дисертация прави впечатление с изключително познаване на проблемите в сферите на софтуерната индустрия и иновациите от една страна, и маркетинга с неговата приложност от друга. Може да се счита, че дисертацията е доказателство, че хората от практиката или с добър предходен опит в даден сектор могат да направят значително по-силни и практико-приложни дисертации, защото са наясно с проблемите. Създателите на софтуерни компании са много силно креативни, но в стандартния случай са слаби търговци и дисертацията предлага интересни и оригинални решения в тази посока.

4. Методика на изследването

Моделът и методическия инструментариум за изследването са представени в трета глава. За мен това е най-силната част, която е с оригинален, пълноценен и успешно апробиран

инструментариум. Концептуалният модел е логично продължение на представените в първите две глави теоретични основи. Въпросниците са правилно разработени, логично свързани с модела. Формулирани са и въпроси, предназначени за тестване на модела за пазарна реализация на иновации в четвърта глава. Използвани са широк кръг статистически методи – почти всички измерители, влизащи в обхвата на т.нар. описателна статистика, много графични методи, таблични форми на представяне на данни по няколко критерия (крос таблици), непараметрични методи за проверка на статистически хипотези (Тест χ^2 , коефициент на Крамер) и др.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран във въведение, 4 глави с разгърната структура и заключение. Дисертацията е правилно и логично структурирана. Първа и втора глава имат теоретичен характер, трета – методологичен и методически, а четвърта, аналитичен и проектен характер.

Въведението е правилно построено, в него всички елементи на изследователската инфраструктура – аргументация на актуалност и значимост на темата; предмет, обект, цел, задачи, изследователска теза, изследователски хипотези, методи на изследване, ограничения, информационна база, са удачно формулирани, свързани и синхронизирани.

Първа глава има характер на теоретичен анализ, имащ за цел извеждане на ключовите фактори за разработване на иновацията в софтуерната индустрия. На база на проучени голям брой литературни източници са изяснени широк кръг понятия, обединени в няколко линии: иновации, софтуерни продукти и съчетаването им в софтуерната индустрия; клиенти, клиентски нужди, водещ клиент; иновационен процес в софтуерната индустрия и съчетаването му с модели на разбиране и дефиниране на нуждите на клиентите.

Постигната е голяма дълбочина, изяснени са същността, характеристиката на понятията и процесите, представени са различни класификации, избрани са работни дефиниции за целите на изследването. Литературата е коректно използвана, авторският стил е в обобщенията, в извеждане на собствени дефиниции, в изясняване на връзката между понятията в контекста на цялото изследване.

Като обобщение, първа глава е структурирана като теоретическите основи - база на методологичната и методическа част на емпиричното изследване и в тази си роля е подходящо свързана с трета глава.

Втора глава изяснява теоретическите основи на пазарната реализация и в тази връзка се занимава с дефинирането ѝ, етапите в нейното осъществяване, процеса на вземане на решение за покупка и маркетинговите дейности в цялостния процес на реализация. Тази част по своя характер е форма на теоретични анализи, подходящо направени, обобщени и използвани от

докторантката като база за разработване на четвърта глава. Стилът е добър, стегнат, с достатъчно ясно открояна авторска позиция.

Трета част обединява два компонента – методологията и методиката на емпиричното изследване. Тази част за мен е с най-сериозни приноси, защото е изведен пълноценен и комплексен методологически и методически инструментариум, сполучливо доказан в емпиричното изследване.

Четвърта глава има комплексен характер. Първата част съдържа резултатите от емпиричното проучване. На нейна основа и като приложение на теоретико-методологическата втора глава тук се предлага модел за пазарна реализация на иновациите.

Емпиричното изследване обхваща съществена част от МСП в сферата на софтуерната индустрия, на основата на анкетно проучване и задълбочени дълбочинни интервюта. Резултатите от проучванията са обработени чрез SPSS, като за анализите са използвани коректно широк кръг статистически методи. Проучването доказва коректността на модела и методическия инструментариум. Изведените изследователски хипотези са тествани в софтуерните фирми и доказват своята практическа приложност. Те са изцяло потвърдени. Резултатите от изследването са подходящо представени и илюстрирани, като основно са визуализирани като графики.

На тяхна основа са изведени и основните проблеми в сектора, за решението на които е проектиран модел за пазарна реализация на иновациите. Формулирани са изследователски хипотези и относно приложимостта на проектирания модел, като основната хипотеза е разделена на 7 хипотези, надлежно изследвани и потвърдени.

Приноси на докторанта

Докторантката е формулирала 5 научни приноса, основните от които, според мен са принос №4 и 5, доколкото представят комплексен и аргументиран модел и методически инструментариум на изследване и модел за практически действия, свързани с пазарната реализация на иновациите в софтуерната индустрия. Съгласен съм и с останалите приноси, за които има всички основания.

Приносите имат научен и научно-приложен характер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени към дисертацията са две публикации – доклад от научна конференция, организирана и провеждана от Пловдивски университет и статия на английски език от онлайн научно списание *Economy & Business*. И двете публикации са самостоятелни авторски и представят значими части от дисертацията. Чрез публикациите се правят достойни на научната общественост част от посочените научни приноси в дисертацията.

Написани са в добър стил на изложение, представят направените теоретични анализи и авторските концепции.

7. Автореферат

Представеният автореферат представя много добре структурата и съдържанието на дисертационния труд, научните приноси, ползваната литература.

Авторефератът включва и изискуемата декларация за оригиналност.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Към дисертацията могат да бъдат направени някои препоръки и зададени допълнителни въпроси, които да подпомогнат докторантката в защитата на дисертацията.

От протоколите на заседанията на катедрата става ясно, че е направено сериозно съкращаване на внесеня предварителен проект на дисертационен труд. Допускам, че в резултат на съкращаването, значително по-слабо са представени резултатите от проучването. В тази посока е и основната препоръка, която може да се направи към докторантката – да популяризира резултатите от проучването в софтуерните фирми чрез допълнителни публикации.

Може да бъде зададен и следния допълнителен въпрос към докторантката, свързан с обекта на изследване, през призмата на нейния изследователски и предходен опит:

Каква е нейната обща оценка за развитието и перспективите пред софтуерната индустрия в България?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по икономически и социални науки приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Катерина Йорданова Козлуджова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност 3.8. Икономика като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Катерина Йорданова Козлуджова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки професионално направление 3.8. Икономика докторска програма „Икономика и управление“(индустрия)

10.04.2018 г.

Изготвил становището: (п)

Доц. д-р Иван Йорданов Петров